

Handläggare:
Camilla Gustavsson

Dnr: KSON 2023-294

Direktionen 2024-05-23

Förslag till beslut

1. Direktionen för kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje beslutar att anta förslag om revidering av ickevalsalternativet i upphandlingsdokument för LOV: Särskilt boende för äldre (2021-02-10 § 8).
2. Direktionen för kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje ger förvaltningen i uppdrag att revidera upphandlingsdokument för LOV: Särskilt boende för äldre avseende ickevalsalternativet i enlighet med förslaget.
3. Direktionen för kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje beslutar att revideringen av ickevalsalternativet i upphandlingsdokumentet för LOV: Särskilt boende för äldre ska gälla från och med den 1 september 2024.

Ann-Sophie Holgersson
Förbundsdirektör

Sammanfattning

Med ärendet svarar förvaltningen på återremiss av ärendet om ickevalsalternativ till särskilt boende för äldre enligt beslut på direktionens sammanträde 2024-04-25 § 54. Ärendet redogör för förtydliganden som yrkats samt redogör kort för ärendet som presenterades vid direktionens sammanträde den 25 april.

Förvaltningens förslag är fortsatt att erbjudande av plats enligt förutbestämd turordningslista ska vara till ett av Tiohundra AB:s särskilda boenden för äldre i första hand, för äldre personer som inte vill eller har förmåga att själv välja vid erbjudande om ledig plats. Förslaget möter enligt förvaltningen bedömning principen om geografisk närhet och lägsta dygnspris.

Förslaget har bäring på långsiktig ekonomisk hållbarhet inom KSON-koncernen. Förändring av ickevalsalternativet föreslås gälla från och med den 1 september 2024.

Beskrivning av ärendet

Förvaltningen har på direktionens sammanträde den 2024-04-25 § 54 redogjort för ett förslag på ändring av ett ickevalsalternativ vid erbjudande om ledig plats på särskilt boende för äldre.

Ärendet har återremitterats till förvaltningen för att utreda möjligheten att utforma ett ickevalsalternativ där närhetsprincipen samt lägst dygnskostnad utgör urvalsgrund samt att den juridiska och ekonomiska konsekvensen utreds.

Ärendet i korthet

Vid sammanträdet den 2024-04-25 § 54 redogjorde förvaltningen för

- **Ickevalsalternativet** är ett förutbestämt alternativ för hur platser erbjuds till äldre personer som inte vill eller har förmåga att välja utförare av sitt särskilda boende själv.
- **Idag** innebär ickevalsalternativet ett erbjudande om särskilt boende som ligger närmast personens hemadress om det finns fler tillgängliga platser, den så kallat närhetsprincipen.
- **Föreslagen ändring** gäller från närhetsprincip till erbjudande av plats enligt förutbestämd turordningslista på ett av Tiohundra AB:s särskilda boenden för äldre i första hand - i de fall den äldre personen inte vill eller har förmåga att välja utförare av sitt särskilda boende själv och om det finns fler tillgängliga platser.
- **Åtgärd** för att bidra till kostnadseffektivisering inom KSON-koncernen.

Förslaget väntas över tid leda till högre beläggningsgrad på särskilt boende för äldre som drivs av Tiohundra AB, samt bidra till att minska förvaltningens kostnader för särskilt boende genom ökade hyresintäkter. Full beläggning på Tiohundra AB:s särskilda boenden kan innebära ca 800 tkr per år i hyresintäkter till förvaltningen. Ca 1 mnkr per år i intäkter till Tiohundra AB.

Kostnadseffekterna per år är uppskattade och beräknade på fem platser i månaden som beläggs över tid tills beläggningsgraden är 100%. Uträkningar av kostnadseffektivitet är något att utgå från, en analys och återspeglar inte med exakthet hur åtgärden konkret och framåtblickande kan komma att falla ut.

Förvaltningens biståndshandläggare gör därutöver alltid individuella behovsbedömningar och arbetar personcentrerat vid handläggning av insatser för äldre personer. De ekonomiska effekterna av förslaget kan därför komma att ta tid. Det behöver också beaktas att målbilden full beläggning på Tiohundra AB:s särskilda boenden för äldre inte går att förutse eller garanteras. Mer troligt att utgå från 99,5 % beläggning.

Förtydliganden enligt yrkanden

Nedan under rubrikerna Lagstöd, Närhetsprincip och Dygnskostnad förtydligas enligt yrkanden från direktionen 2024-04-25 § 54.

Lagstöd

Förvaltningen finner att det finns juridiskt stöd till förslaget och har inom ramen för sin utredning konsulterat Sveriges regioner och kommuner (SKR).

Lagen om valfrihetssystem (LOV 2008:962) är tillämplig när en upphandlande myndighet har beslutat att tillämpa ett valfrihetssystem för vissa tjänster inom hälso-, sjukvård samt service och omsorg. I 9 kap. 2 § LOV framgår att om en enskild inte vill eller kan välja leverantör ska det finnas ett så kallat ickevalsalternativ som den upphandlade myndigheten har beslutat om i förväg. Den upphandlade myndigheten får inte slumpvis välja bland de leverantörer som den tecknat avtal med eller rangordna leverantörerna. Ickevalsalternativet ska vara konkurrensneutralt mellan de leverantörer som tecknat avtal med den upphandlande myndigheten.

- Det är kommunerna och regionerna, som själva avgör vad ickevalsalternativet ska vara.

I lagkommentar till propositionen (2008/09:29) tillhörande lagen om offentlig upphandling (LOU 2016:1145) framkommer vidare att det i förarbetena anses att det inte går att ange i lagstiftningen vad ickevalsalternativet ska vara då förutsättningarna för de olika tjänsterna som ska ingå i ett valfrihetssystem varierar.

- Som exempel på ickevalsalternativ anges att den upphandlade myndigheten till exempel använder sin egenregiverksamhet när den anvisar någon av sina utförare enligt en turordning som uppställts i förväg, alternativt använder sig av närhetsprincipen.

Förvaltningen slutsats och bedömning är att förslaget om erbjudande av plats enligt förutbestämd turordningslista i första hand på ett av Tiohundra AB:s särskilda boenden för äldre, dvs egen regiverksamhet, inte står i strid med gällande lagstiftning och dess förarbeten.

Närhetsprincip

I en översyn av de geografiska placeringarna av särskilt boende för äldre i Norrtälje, totalt 21 st, framstår Tiohundra AB:s boenden ha störts geografisk spridning vad gäller lokalisation – särskilda boenden för äldre finns i tätort Norrtälje, glesbygd och skärgård.

I tabellen nedan framgår de särskilda boendena för äldre i Norrtälje kommun, geografisk placering, volym, inriktning, utförare samt avtalsform.

Avtal	Säbo	Ort	säbo	Korttids	varav demens	Utförare
LOV	Attendo Balders Båge	Norrtälje	54		18	Attendo Sverige AB
LOV	Attendo Maria Winkvist	Norrtälje	54		36	Attendo Sverige AB
LOV	Attendo Vårdbo	Norrtälje	66		24	Attendo Sverige AB
LOV	Attendo Vegagatan	Norrtälje	80		40	Attendo Sverige AB
LOV	Humana Norrtälje hamn	Norrtälje	80		40	Humana Omsorg AB
LOV	Humana Norrtälje Björnö	Norrtälje	60		10	Humana Omsorg AB
LOV	Wallinska	Norrtälje	38		8	Kavat Vård AB
LOV	Krögaren	Rimbo	19		19	Kavat Vård AB
LOV	Muraren	Rimbo	27		18	Kavat Vård AB
LOV	Stora Rospiggen		80		40	
LOU	Solbacka demensboende	Norrtälje	64		64	Vardaga
LOU	Granparken	Norrtälje	48		8	Norlandia Care AB
Tiohundra	Eneberg	Norrtälje	72		25	TioHundra AB
Tiohundra	Ängsgården	Norrtälje	31	11	0	TioHundra AB
Tiohundra	Rosenlundsgården	Bergshamra	13		7	TioHundra AB
Tiohundra	Blidösundsgården	Blidö	14		0	TioHundra AB
Tiohundra	Elmstagården	Väddö	53	4	6	TioHundra AB
Tiohundra	August Jansgården	Hallstavik	36		36	TioHundra AB
Tiohundra	Kristinagården	Hallstavik	46	5	0	TioHundra AB
Tiohundra	Bergshyddan	Rimbo	30		0	TioHundra AB
Tiohundra	Birgittagården	Rimbo	62	10	40	TioHundra AB

1027

439

Förvaltningen slutsats och bedömning är att geografisk närhet som urvalsgrund kommer att kunna tillgodoses i förslaget som förvaltningen lagt.

Dygnskostnad

I jämförelse och simulering av kostnader i ett femårigt perspektiv, baserat på dygnskostnad för omvårdnadsplats på särskilt boende för äldre och räkneexemplet med årlig uppräknings, framkommer följande nedan:

	Omvårdnad	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Årlig uppräknings OPI = 2,9%	LOU	1 808	1 860	1 914	1 970	2 027	2 086
Årlig uppräknings 2,5%	LOV	1 974	2 023	2 074	2 126	2 179	2 233
Årlig uppräknings 2,5%	Thab	1 803	1 848	1 894	1 942	1 990	2 040

Helårspriser per plats

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
LOU	659 920	679 058	698 750	719 014	739 866	761 322
LOV	720 510	738 523	756 986	775 910	795 308	815 191
Thab	658 095	674 547	691 411	708 696	726 414	744 574

Förvaltningen slutsats är att förslaget är i linje med principen lägsta dygnspris.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen föreslår en revidering av ickevalsalternativet i enlighet med det förslag som tjänsteutlåtandet redogjort för den 2024-04-25 § 54, i syfte att bidra till långsiktig ekonomisk hållbarhet inom KSONs koncernen. Förslaget föreslås gälla från den 2024-09-01.

Med förslaget tillgodoses närhetsprincipen i praktiken och vad förvaltningen kan bedöma utifrån en kostnadssimulering, även principen om lägsta dygnspris.

Förvaltningen ser inte en risk med att förslaget kan medföra betydande ekonomiska konsekvenser för privata utförare. Utförare med LOV avtal kan sälja sina platser fritt till andra kommuner.

Förvaltningens slutsats är vidare att det finns lagstöd för föreslagen förändring.

Avslutningsvis, förvaltningens uppfattning är att föreslagen åtgärd är ett viktigt steg att ta för att bidra till långsiktig ekonomisk hållbarhet

inom KSON koncernen och att agera ansvarsfullt i linje med möjliga effektiviseringar som redogörs för i budget 2024 och verksamhetsplan 2024-2026 (2023-12-07 § 128).

Beslut skickas till

Region Stockholm (registrator.rlk@regionstockholm.se)

Norrtälje kommun (kommunstyrelsen@norrtalje.se)

Tiohundra AB (registrator@tiohundra.se)